

„Sajer“ izhaja vsaki ponedeljek z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo, za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se natančno naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne naročnine se spredajajo po 6 v. Uredništvo in upravitelj se nahajata v Ljubljani, gledališko postopje št. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rukopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserter) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 26.

V Ptuj v nedeljo dne 30. junija 1912.

XIII. letnik.

Nameravani umor nadvojvode Jožef Ferdinanda. — Katoliški fajmošter najel morilce.

Kako daleč dovede danes strasti sovražnike, dokazuje slučaj, ki se je ravnokar dogodil in ki dela pač velikansko razburjenje celo meje naše države. Na nadvojvodo Jožef Ferdinanda se je poskušal atentat in le slučaj se je zahvaliti, da ni bil ta odlični član naše cesarske družine umorjen.

Pri alpski avtomobilski tekmi se je vozil v lastnem avtomobilu nadvojvoda Jožef Ferdinand. V bližini Ročinja na Goriškem nameraval je morilec vreči bombo pod avtomobil in na ta način umoriti nadvojvodo. K sreči se je morilec v pijanosti ne bil pravočasno aretiran.

Moric se piše Anton Ipavec, po imenu Colnar in je kočar, kateremu je pa že nekaj kmetско delo smrdelo in je mnogo pijančeval. V pijanosti pa je k sreči tudi govoril. In tako je zaupal nekemu kmetu, da namerava napasti avtomobil št. 64, v katerem se vozi nadvojvoda Jožef Ferdinand. Znanec je stvar naprej povedal in orožniki so Ipavca takoj aretirali. To je bilo dne 19. t. m. Ipavec ni bil aretacije pričakoval in je bil vsled tega zelo razburjen ter presenečen. Ko so ga orožniki aretirali, je takoj zaklical: „Pustite mene na miru, ker sem nedolžen; primite rajne duhovnika (duhovnika) na Srednjem, kjer me je v to najel!“

Zandari so napravili potem hišno preiskavo in so našli pri Ipavcu mnogo razstrepanega skrivnega. Razven dinamita so našli še šrapnelo, kakor se jo rabi pri gorskih strelnih. Nadalje so našli žandarji celo vrsto kmetov, ki so se z nameravanim umorom povezali. Odvedli so vsled tega Ipavca v preiskovalni dom v Kanalu. V zaporu je Ipavec takoj priznal. Rekel je, da ga je nagoznil vpokojeni katoliški duhovnik vikar na Srednjem v to deželo. Tudi iz pisma je bilo razvidno, da je vikar res v celo umorsko zadevo zapleten. Sodnik je dal vsled tega zapeljati, da se tudi tega duhovnika aretirajo. Orožniki so ga prignali uklenjenega v Kanalu. Ta duhovnik se piše Jožef Kadnar. Bil je že dalje časa na sumu, da se pripravi na Italijo. Zato so ga vojniki že v preostano stražili in celo kadar je šel v cerkev mašo brat, mu je sledil vojak z nasajenim bajonetom. Baje je ta duhovnik tudi udeležil v loma v bližini Srednjem. Pri vlamu se je pokradlo mnogo vojaško važnih tajnih dokumentov. Pred par meseci se je poskusilo na Srednjem zažgati poslopje, v katerem stanovali naši vojniki; tudi tukaj se sodi, da je bil

fajmošter Kadnar povzročil poskušeni požig. Farovž na Srednjem je bil pravo gnezdo protiavrstijske hujskarije in gonje; tam so se vršili veleizdajalski sestanki, katerih so se celo laški oficirji udeležili. Na fajmoštrovem domu pa se je končno tudi sklenil načrt, da se umori nadvojvoda Jožef Ferdinand.

O župniku Kadnaru poročajo časniki, da je za vse zmožen. Denar mu je bog. Zato je prav lahko mogoče, da se je za denar Lahom prodal. Bil je že obsojen zaradi krive prisege. Ljudstvo se je pred župnikom in njegovimi sorodniki, ki so bili istotako nasilni, strašno balo. Vsa Srednja se je tresla pred njim, a vsi so bili v sreč prepričani, da je Kadnar nevaren zločinec. Vas Srednja leži na Goriškem ob reki Idrija komaj par tisoč metrov od italijanske meje.

Preiskava bode dognala, koliko so dosedanja poročila dokazana. Že danes pa vidimo, kako daleč zapelje politična strast gotove duhovnike. Podučljiv pa je celi dogodek tudi z ozirom na naše razmerje z italijanskim sosedom.

SUKNA in modno blago za gospe in gospe priporoča izvozna hiša 140 **ZEFIRE**
Prokop Skorkovsky in sin v Humpolcu na Češkem.
Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerne cene. Na željo hočem dati takoj izgotoviti gospodske obleke.

Politični pregled.

Delegacije. Ogrski državni zbor se je poslal na počitnice i. s. do 17. septembra. Ta dan se bodejo na Ogrskem delegacijske volitve vršile in neposredno potem se vrši delegacija na Dunaju. Istotako v jeseni se vrši še drugo zasedanje delegacij, v katerem se bode skupni proračun za l. 1913 sprejelo. Medtem delegacijskim zasedanjem nahajal se bode cesar z dvorom v Budimpešti. Zasedanje bode sicer prav kratko.

Kje so oderuhi? Ako kmet za svoje pridelke primerno plačilo zahteva, takoj pridejo in vpijejo, da je oderuh. Kaj pa velekapitalisti? Ali teh nikdo ne vidi? Tako je n. pr. „Alpine-Montan-družba“ v prvih štirih mesecih tega leta napravila že 1.750.000 kron večji dobiček kakor lansko leto v istem času. Ako bo tako naprej šlo, znašal bode letos kapitalistovski dobiček te družbe za 7 milijonev več kakor lansko leto! To so številke. Koliko kmetov je treba, da napravijo 7 milijonev dobička? . . .

Avstrijska trgovina in vojska. Vsled italijansko-turške vojske je pričela tudi že sedaj avstrijska trgovina trpeti. Tako smo imeli trgovino v Tripolisu, ki nam je prinašala na leto okroglo 2 milijona kron prometa in ki je zdaj že skoraj popolnoma uničena. Italija podriva v Tripolisu že zdaj vse druge trgovce in si hoče deželo tudi v tem oziru popolnoma prisvojiti. Tudi z laškimi zasedanjem otoka Rhodos se je naši trgovini škodovalo. Uvažali smo tja sladkor, manufakturno blago, steklo, porcelan, papir, pohištvo, vsega skupaj za kakih 400.000 K. Tudi na ostalih otokih, kakor Chios, Samos in Mytilene ima Avstrija velike gospodarske interese.

Skupno izvažamo na te otoke 4 do 5 milijonov frankov. Tako ima Avstrija od svojega „zvestega“ italijanskega zaveznika edino škodo.

Razredna loterija. Kakor znano, hoče vlada malo loterijo odpraviti. Seveda ne grè to nakrat, temveč le polagoma. Kot nadomestilo hoče uresničiti naša skrbna vlada razredno loterijo, pri kateri bi bilo dvakratno žrebanje, vsako s 5 razredi in z izdajo 80.000 srečk po 200 kron. To žrebanje pričelo se bode brzkone že sredi prihodnjega leta 1913. Kadar bode razredna loterija državi najmanje 20 milijonov dobička prinesla, bode vlada dosedanje malo loterijo popolnoma odpravila.

Poskušeni umor na kraljevega komisarja Cuvaja v Zagrebu menda le ni samo izbruh strasti posameznega mladeniča, ki se ne zna premagati. Uradni list „Narodne novine“ pravi, da je bil atentat posledica zaróte in da se je zgodil tudi sporazumno z ljudmi, ki se nahajajo izven hrvatske meje. Baje so nekateri hrvatski študenti v Dalmaciji in Pragi, ja celo v Gradcu in na Dunaju zapleteni v celo zadevo. Prvemu temu umoru naj bi sledili še drugi. Na ta način so fantastični mladeniči hoteli baje uresničiti jugoslovensko državo na republikanski podlagi, ki bi obstojala iz Srbije, Boznije, Hercegovine, Hrvatske in Slavonije. . . Tako poroča uradni list, na katerega poročila se danes seveda ne more dosti dati. Preiskava bode, kakor je vsaj upati, resnico dognala. Vsekakor pa je resnica, da je narodnjakarska politika panslavistov, kakor jih imamo žalibog tudi med slovenskimi prvaki, porodila mnogo nepremišljenih idej, ki so glede na Avstrijo precej podobni veleizdaji. Hujskarija v Ljubljani, v Zagrebu in v Belgradu rodi prav žalostne posledice!

Advokati štrajkajo v Milanu. Noben advokat ne prihaja več k sodnijskim razpravam, dokler se advokatske želje ne uresničijo. Sakrabort, kaj ko bi tudi pri nas pričeli advokati štrajkati?

Dopisi.

Ptuj. Kadar pridemo v mesto, nadleguje nas „dinstman“ z rudečimi cegelci, na katerih se ponuja neki slovenski trgovec Mohorič. No, to je pa res že žalostno, da ta možakar drugače kšefta ne more delati, kakor s takimi cegelci. Menda bode postal Mohorič zdaj nakrat klerikalec, ker si je dal na tablo nekega škofa namalati! Ta bo pa že pomagal, ta namalani škof! Nekaterim ljudem je pač vse prav, da trosijo nezavednežem pesek v oči. Kšeft je kšeft! Mohorič je menda za tisto, kar imenjemo „prepričanje“, presneto malo. Brzkone se drži on tistega načela: danes liberalce, jutri klerikalec, v nedeljo pa makari „tajč.“ To je značajno, kaj?! Bodemo videli, kako daleč pride možakar po tej poti. . . .

Kmet iz okolice.

Spodnja Pulskava. Dne 1. julija se vrši v Spodnji Pulskavi veliki živinski sejem. Pričakovati je, da se bode mnogo prav lepe živine prignalo. Opozarjamo tedaj kupce in živinorejce na ta sejem!

Ormož. Glasom ministerialnega odloka od

15. junija 1912, števil. 26.581, se je razveljavilo zaprte meje proti Ogrski in Hrvatski. Meje so torej odprte za medsebojni promet za vso govedo, ovce in koze. Mesto Ormož pričakuje vsled tega na ponedeljek dne 1. julija močno obiskani mesečni živinski sejem. Obenem se opozarja tudi na letni živinski sejem v Ormožu, ki se vrši dne 29. julija 1912.

Tresternica pri Mariboru. (Občinske volitve.) Na dan sv. Alojzija smo mi v naši občini imeli volitve. Klerikalci so se tudi tukaj trudili z vsemi močmi, da bi našo občino v svoje krepilje dobili. Napenjali so vse žile, — pa zamaj. Vboga bi pač naša občina postala, če bi ti prerokovalci zmagali! Na jeziku se imenujejo kristjani, na djanju pa ne vidimo nič krščanskega. Zloraba svoje moči, preganjati bližnjega, to je napisano za njih geslo. Naprednjaki smo na celi črti zmagali, do 44 glasov smo dobivali, klerikalci so v nesrečni številki 13 obnemagali. Izvoljeni so sledeči vrli, neodvisni, napredni možje: V III. razredu: Martin Raunjak, Jožef Wiestaler, Anton Kermath, Anton Lepenig, namestniki: Franz Reumer, Anton Walentan. V II. razred: Karl Ramoth, Janez Habith, Josef Skella, Jakob Wratschko, namestniki: Janez Wetschernik, Jožef Kaiser. V I. razredu: Dr. Joh. Schmiderer, dr. Artur Mally, Martin Ramuth, Anton Kramberger, namestniki: Anton Gosnitz, Franz Raunjak. — Na izid te volitve čestitamo in dobra reč je zopet na krmlu. Gospodarili bodoje zanaprej tako dobro, kakor slej. Klerikalni kandidati so z sramoto odšli in sicer Matevž Molc, Janez Cmeretschnig, Jaka Trobenta in Doško, posebno zadnji iz bližnje Kannice se zelo študirar rajta in ne vemo, če ni se že mislil kot župana na stolu Tresternice — tiskarski učenec mu svetuje, naj zdaj za „raihsröt“ ali za „obmana bezirksvertunge“ kandidira — mi neodvisni kmeti ne maramo klerikalce, mi vemo sami občino v najlepšem redu imeti. Tam kjer jo vodijo klerikalci, gre vse rakovo pot in davki se od dne do dne povisavajo. K. i. L.

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje moje kože le Stecken-perd-lilijino-mlečno milo od trdkke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Kos za 80 h se dobi povsod. 229

Gospodarsko delo.

Zveza kmetijskih zadrug na Štajerskem (Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften in Steiermark) imela je te dni v Gradcu svoj 12. zvezini zbor. Predsedoval je deželni glavar graf Attema.

Zanimivo je bilo poročilo o delovanju zveze l. 1. 1911, kateremu posnemamo sledeče važnejše številke: Zveza šteje na Zgornjem Štajerskem 75, na Srednjem Štajerskem 176 in na Spodnjem Štajerskem 30 posojilnih društev po sistemu Raiffeisen s skupno 34.625 člani; nadalje je še v zvezi blagajna kmetskega društva (Bauernvereinskasse)

in agrarna banka v Gradcu s skupno 6.452 člani, nadalje 72 kmetijskih zadrug z 6.761 člani, potem 7 kmetijskih društev z 1.151 člani; poleg tega so tudi še člani sledeče večje korporacije: c. k. kmetijska družba za Štajersko, zveza zadrug za pingavsko živinorejo, zveza zadrug za mariahofersko živinorejo, ista za rejo gorskih šekov in za murbojensko živinorejo itd. V preteklem letu je zvezi 13 novih korporacij pristopilo in jih šteje zdaj 367.

Vložno stanje v denarnem prometu zveze znaša 8.258.646 K, stanje kredita pa 5.603.803 krome. V prometu blaga se je pokazal zlasti pri vinu prav lepi napredek. Vina je zveza v lanskem letu zopet za 1,127 hektolitrov več kupila in razpečala. Mesto za vnovčevanje živine je vplivalo jako dobro na živinske cene in je imelo prometa za 59.290 K.

Zveza je izvršila v preteklem letu 418 revizij. O posameznih zadrugah bi bilo sledeče poročati: Blagajniški izdatki in dohodki 292 raiffeisenovk so znašali 54.060.395 K. Pri blagajni kmetskega društva zvišalo se je stanje vlog na 22.835.987 K. Čisti dobiček je znašal 75.089 K in je za 11.146 K višji kakor v preteklem letu. Denarni promet znašal je leta 1911 skupno 29.944.282 K. Pri štajerski agrarni banki znašal je čisti dobiček 8.822 K; od tega se je več kot 50% oddalo v rezervni sklad. Deležem se je dovolilo zopet 6% dividende.

Zanimivo je tudi poročilo o delovanju kmetijskih zadrug, zlasti mlekarov. Mlekarstva zadruha v Hočah n. p. imela je 254 članov in je porabila 1.149.000 litrov mleka. Od kletarskih zadrug omenimo: kletarsko društvo v Ormožu, kletarsko zadrugo v Mariboru, vinogradniško zadrugo v Ptuj in kletarsko zadrugo v Št. Ilju slov. gor. Zadrug za bikorejo imamo na Spodnjem Štajerskem 72. Živinorejskih zadrug je skupaj 24 z 4.653 člani, konjerskih pa 12 z 438 člani. Nadalje imamo trske zadruge v Ljutomerju, Žetalih, sv. Lovrencu slov. gor. in sv. Bolfenku pri Središču. Od društev naj omenimo še kontrolno društvo za mleko v Mariboru, kmetijsko društvo v Ptuj in kmetijsko društvo v Rotweinu.

To je pametno in koristno gospodarsko delo! . . .

Novice.

Grozovite morilke. Na Ruskem so prišli na sled grozovitemu zločinu, ki pač presega vse, kar se je podobnega zgodilo. V vasi Kurdina v ruskem gubernementu Novaja Ladoga je živela na svojem posestvu kmetica Olga Ivanovna Tamarin s svojo mlado hčerko Olgo. Prav dostikrat so prišli na to posestvo tudi mladi možje in mladeniči, ki so pa vedno izginili. Znano je bilo, da se hoče kmetica omožiti in da išče tudi za svojo hčerko moža. Ker je imela lepo posestvo in se je domnevalo, da ima tudi precej premoženja, bi se marsikdo rad tja priženil. Ali ker so dotični ženini vedno brez sledu izginili, pričelo se je polagoma sumničiti, da jih kmetica na kakšni način umori in za njih denar oropa.

To sumničenje je postalo temvečje, ko mnogokrat v bližini vasi Kurdino mrlički so nosili znake umora na sebi. Vsak teden našli so zopet enega takega mrlički in spodnji del obraza mu je bil izrezan, da nikdo mrtveca ni mogel spoznati. Kmetica vendar dognala, da je to mrlički trgovca Abdula Haligulin, ki je pri vasi marinar prenočil. Tajni policist Vasiljev zločinu razkrinkati. Preoblekel se je v in šel na posestvo Tamarin. Komaj se Tamarin in njena hčerka Olga beračali, ko sta že proti nje skočili, da jo Hitro je preoblečeni Vasiljev pobegnil. Vasiljev je vrgel za njim še sekuro, katera se je v leseno steno gospodarskega poslopja. Vasiljev pa je srečal na cesti oddelek policije s katerim je prišel takoj nazaj. Kmetica in njena hčerka premagali niti. Ko so hišo preiskali, našli so grozovite zločine. V gospodarskem poslopi našlo 127 mrličkov, ki so bili vsi od žensk umorjeni. Tudi mrlički, ki so jih našli okoli vasi, so bili žrtve teh zverstev. Vse se je našlo poleg tega jako velikega denarja, prstanov, moške obleke in drugih predmetov. V jedilni sobi je bila najdena, čez katero je ležal tepih. V to sobo so nesrečni gostje padli. Tam so bili tudi mrtvi. Tudi mnogo orodja in mučilnih predmetov našlo. Z groznimi babami zaprlo se je 21 kmetov, ki so brzkone sokrivi. Poročilo dognala bode pač še grozovite posamezne krvoločnega zločinstva.

Ogrski vinski izvoz. Glasom uradnih je ogrska v prvih štirih mesecih tega leta zila vina v sodcih za skupno 491.637 centov. Vrednost tega vina je znašala 1.2 milijone kron. Z ozirom na isti čas leta je bil izvoz vina letos za 209.5 centov v vrednosti skoraj 11½ milijonov večji. Uvozilo pa se je v Ogrsko v prvih 46.274 met. centov vina v vrednosti milijev kron.

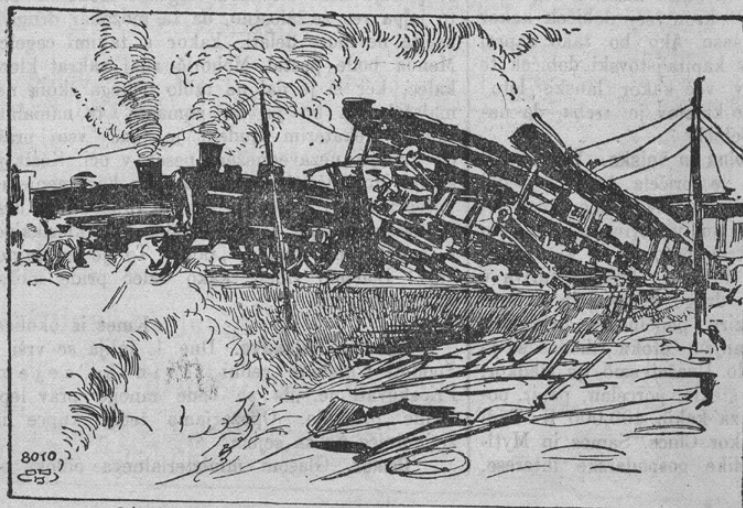
Smrt morilca. Poročali smo svoj čas o grozovitih zločinih, ki so jih uganjali v Cestohanu. Glavni vodja je bil mnenjki je celo lastnega bratranca zaradi žene umoril. Macoch je bil na večletno sojen. Zdj pa poročajo, da se je v jed pil. Neki strežnik mu je priskrbel snega je Macoch v kósilu pomešal. Kmetica bil morilec mrtev.

Zganjpitje na Ruskem se je grozovito vilo in postaja vedno večje nevarnost nobenega mesta in nobene vasi ni, ki bili ljudje zapisani vragu žganja. Največji pijančujče v Sibiriji. Tam pijejo možje, matere, hčerke, dečki in otroci; celo otroci se daje žganje, češ da potem „bolje“ pijanosti pa se izvršuje najgrša in najnejša dejanja. V vasi Anissimovskoje pri se je n. p. to-le zgodilo: Tu je stanovska družina, obstoječa iz matere, njenih in sinove žene. Ob priliki neke veselj povabilo mnogo gostov, kakor je to že ob Ko so bili vsi že pijani kot muhe, so se pretepavati. Gospodinja se je vrglo in za njo duri zaklenilo. Pijana baba pa cala par pomočnikov, obdala hišo s slam zažgala. Ob tej priložnosti je pogorelo slopij in tudi 8 oseb je našlo v ogorčni smrt.

Bosanskih češpelj letos ne bode roča se namreč, da bode letos žetev v Bozni jako slaba, ja še celo slabša kakor leto, ko je bila tudi hudo zalostna. V leto se bode k večjem 40 vagonov pridružen je razmeroma jako malo. Mraz, toča in so češpljino cvetje uničili. Tako pri bosanskih češpelj torej letos ne bode

Iz Spodnje-Štajerskega

Profesor Kolarič v Ptuj je hudo nekter smo zadnjič malo ojstro z njegovim kovanjem obračunal. V „Straži“ se profesor opira, češ da ni in ni bil dopolniti. Verujemo, da je profesorja Kolariča ako se ga javno imenuje v eni sapi s lim listom kakor je „Straža.“ Ali profesorju v zadnjem času zgodilo, zakrivil. Beseda velja: „Wärst nit

Die Eisenbahnkatastrophe in Schweden. Die Trümmer des D-Zuges.

Pri tej velikanski nesreči prišlo je tudi mnogo oseb ob življenje.

Velika železniška nesreča.

Zopet se je zgodila grozovita železniška nesreča, to pot na Švedskem. Na kolozdvoru v Malmstättu prišel je namreč kontinentalni D-vlak na napačno progo. Vsled tega je zadel v polni vožnji v bližini postaje Linköping v tovorni vlak. Prvi trije vozovi osebnega vlaka so bili popolnoma razbiti, eden vozov se je vnel in je kmalu v velikih plamenih gorel. Naša slika kaže razbite vozove, kakor jih je bilo opaziti na lici mesta.